Αλήθεια ποιος είμαι; Τα ανθρώπινα έμβρυα παίρνουν το λόγο (Philippe Anthonioz)

Categories : ΒΙΒΛΙΑ

Date : 30 Αυγούστου, 2017

Το βιβλίο αυτό προτείνει μια πρωτότυπη και κατανοητή από όλους προσέγγιση των βασικών ερωτημάτων της βιοηθικής. Κεντρικό ερώτημα, από το οποίο απορρέουν όλα τα άλλα, είναι αυτό που αφορά την υπόσταση του ανθρωπίνου εμβρύου· ή μάλλον την απουσία υπόστασης, σε τέτοιο βαθμό ώστε η πρώτη εβδομάδα της ζωής να είναι εκτεθειμένη σε κάθε είδους αμφισβήτηση. Καθώς το ανθρώπινο πλάσμα αναπτύσσεται συνεχώς από την αρχή του, από τη σύλληψή του, δεν ζητά τίποτε άλλο παρά να συνεχίσει τη ζωή του, θα λέγαμε ότι είναι υποχρεωμένο από τη φύση. Άρα οι αντι-εμφυτευτικές διαδικασίες δεν αφήνουν καμιά ευκαιρία στο παιδί-έμβρυο να επιζήσει. Όσο για τους χειρισμούς που υφίσταται in vitro, και οι οποίοι προκύπτουν από τις τεχνικές της εξωσωματικής γονιμοποίησης, αυτοί καθιστούν τις περισσότερες φορές το παιδί-έμβρυο υλικό εργαστηρίου. Ωστόσο τα μικρά μας αποδεικνύουν την υιική τους υπόσταση. Αυτά ακριβώς τα παιδιά-έμβρυο, στα κείμενα που είναι γραμμένα υπό μορφή διηγήματος ή μυθιστορήματος -πάντοτε όμως με επιστημονική ακρίβεια- και στα οποία συνυπάρχει το χιούμορ με τη συγκίνηση, μας προσφέρουν υλικό για στοχασμό θεμελιωμένο στις αντικειμενικές πραγματικότητες της ύπαρξής τους και των σύγχρονων δεδομένων της επιστήμης. Από το χάπι της επόμενης μέρας μέχρι τους ανθρώπινους κλώνους και μέσα από τη διαλογή των εμβρύων και τα "παιδιά-φάρμακο", οι μικροί μας απόγονοι μάς ερωτούν με τόλμη και επιμονή. Θα τους κάνετε την τιμή να απαντήσετε;

Εκδόσεις Αρμός

Μεταφράστρια: Τσαλίκη - Κιοσόγλου, Πολυξένη

ΠΡΟΛΟΓΟΣ

Σήμερα, αυτοί που προτείνουν να θυσιαστεί το έμβρυο στην επιστημονική έρευνα, ανοίγοντας -με ανυπολόγιστο κόστος- το δρόμο για την ανθρώπινη κλωνοποίηση, ***χρησιμοποιούν τα εξής επιχειρήματα: αυτός τον οποίο θέλουμε να απογυμνώσουμε από την ανθρώπινη ιδιότητα δεν έχει μορφή*** *, δεν έχει όνομα και δεν είναι αθώος.*

Το έμβρυο δεν έχει μορφή, με άλλα λόγια το έμβρυο δεν είναι πρόσωπο. Αποδεχόμενοι όμως ότι κάποια ανθρώπινα όντα μπορούν να θεωρηθούν ως μη έχοντα πρόσωπο, αυτομάτως αποδεχόμαστε την ύπαρξη υπο- ανθρώπων, κάτι που δεν μπορεί να γίνει αποδεκτό. Οπότε, για να «μπορέσουμε» να αρνηθούμε στο έμβρυο την ιδιότητα του προσώπου, πρέπει να του αρνηθούμε και την ιδιότητα του ανθρωπίνου όντος.

Να γιατί το έμβρυο δεν έχει πια όνομα και εκείνοι που το διαχειρίζονται προτιμούν να μιλούν για προ-έμβρυο, για προ-εμφυτευτικό έμβρυο, για γονιμοποιημένο ωάριο, για ζυγώτη, για εμβρυϊκό υλικό, για συνονθύλευμα κυττάρων κ.λπ. κ.λπ. ... Με τη διολίσθηση της ορολογίας, χάνεται για το έμβρυο μια χρονικά εντοπισμένη αρχή, η ανθρώπινη ιδιότητά του δεν προφέρεται, εκπίπτει στην κατηγορία των παραγώγων του σώματος, είναι ένα πράγμα.

Η τρέχουσα πειραματική επιβεβαίωση αυτής της **απανθρωποποίησης** είναι ότι το έμβρυο δεν είναι πια ποτέ αθώο. Η πρακτική του να το υποβάλουμε σε διάγνωση, σε διαλογή και, εάν αποδειχθεί ελαττωματικό ή άρρωστο, σε εξόντωση, διαρκώς γενικεύεται. Με το πρόσχημα ότι η ζωή κάποιες φορές δεν αξίζει να βιώνεται, το έμβρυο έχει καταστεί ο υπ’ αριθμόν ένα ύποπτος σε μια εποχή που καυχάται για την επινόηση της «υπό δοκιμήν» ζωής.

Ενώ βρισκόμαστε στο κατώφλι της τρίτης χιλιετίας, ποτέ πριν δεν υπήρχε τόση έλλειψη λέξεων για να ορίσουμε τον άνθρωπο.

Χρειαζόμαστε άραγε πίστη για να πιστέψουμε στο έμβρυο, να πιστέψουμε ότι υπάρχει αυτόνομα έξω από μας, έξω από τα δικά μας φαντάσματα, ότι είναι μοναδικό; Η πιο αντικειμενική επιστήμη έχει αποκρυπτογραφήσει την ανθρώπινη υπογραφή αυτού που δεν είναι ούτε μια πέτρα ούτε ένα λουλούδι ούτε ένας χιμπατζής. Είναι αλήθεια ότι πρέπει να αποδεχθούμε τη διαφορά αυτού του κάποιου, που μας ενοχλεί ακριβώς επειδή μας μοιάζει, ενώ την ίδια στιγμή είναι ένας άλλος.

Χρειαζόμαστε άραγε ελπίδα για να ελπίσουμε στο έμβρυο; Δισεκατομμύρια γυναίκες, με τα πρώτα σημάδια, λένε ότι περιμένουν παιδί και ποτέ καμιά τους δεν λάθεψε. Η μουσική της ζωής κυλά πάντα με τον ίδιο ρυθμό: έμβρυο, νεογέννητο, βρέφος, παιδί, έφηβος, ενήλικος, γέροντας. Μ' έναν τρόπο απαράλλαχτο, με τη νεανικότερη μορφή που μπορεί να πάρει το ανθρώπινο πλάσμα, το έμβρυο είναι ο πατέρας του ανθρώπου.

Τι μας λείπει λοιπόν, για να μπορέσουμε να το ονομάσουμε άνθρωπο; Μας λείπει το ότι πρέπει να το γνωρίσουμε αληθινά. Και η γνώση δεν εξαντλείται στην επιστημονική κατανόηση. Γνωρίζω σημαίνει κατανοώ και αγαπώ. Ποτέ το ένα χωρίς το άλλο. Αυτό, λοιπόν, που λείπει, είναι πολύ απλά το να το αγαπήσουμε - και **αγαπώ σημαίνει «δέν θέλω νά πεθάνεις». Ναι, για να το ορίσουμε ως άνθρωπο, πρέπει να το προστατέψουμε από το ψέμα που σκοτώνει**, πρέπει να μπορέσουμε να το καταλάβουμε, αλλά κυρίως πρέπει να το αγαπήσουμε!

Εκφράζω το σεβασμό μου στον καθηγητή **Φιλίπ Αντονιό**, γιατί βρήκε τον τρόπο να θέσει την επιστήμη του και την αγάπη του στην υπηρεσία ενός **αληθινού βιβλίου για το έμβρυο**. Ενός βιβλίου που μας έλειπε, προκειμένου να κατανοήσουμε και να αγαπήσουμε. Ενός βιβλίου ευφυούς και θαρραλέου, κάτι που είναι σπάνιο σήμερα για το συγκεκριμένο θέμα. Τα ποικίλα επίπεδα ανάγνωσης που προσφέρει η πρωτότυπη δομή του κειμένου, το καθιστούν ευχάριστο, χρήσιμο και απαραίτητο για τον καθένα μας. Όποιοι κι αν είμαστε, είναι αδύνατον διαβάζοντάς το να μη μάθουμε κάτι, να μη συγκινηθούμε ή τουλάχιστον να μην προβληματιστούμε. Εκείνοι που ξέρουν (ή νομίζουν ότι ξέρουν), καθώς και εκείνοι που δεν ξέρουν ακόμη, θα ωφεληθούν το ίδιο. Το να απευθύνεσαι σε όλες τις ηλικίες, να μην κρύβεις τίποτε και να γίνεσαι κατανοητός από όλους είναι ένα χάρισμα που δεν το έχει ο καθένας. Ο Φιλίπ Αντονιό το πέτυχε και επιπλέον απέσπασε και το χαμόγελό μας.

Μόνο και μόνο επειδή η τύχη ολόκληρης της ανθρωπότητας εξαρτάται από την αγάπη, μεταφέρουμε στα πιο μικρά και πιο αδύναμα μέλη της το μήνυμα ότι η ζωή είναι ωραία.

Jean Marie Le Mene
Πρόεδρος του 'Ιδρύματος Jerome Lejeune

ΕΙΣΑΓΩΓΗ

ΕΚΕΙΝΟΙ ΠΟΥ ΔΕΝ ΕΧΟΥΝ ΛΟΓΟ

ΕΙΝΑΙ ΕΚ ΤΩΝ ΠΡΑΓΜΑΤΩΝ ΑΠΟΚΛΕΙΣΜΕΝΟΙ

Στη Γαλλία μιλάνε πολύ για "αποκλεισμό". Αυτή η λέξη έχει μια συγκεκριμένη κοινωνική ερμηνεία, με τη συλλογική έννοια του όρου, και προσδιορίζει κατηγορίες αδικημένων και περιθωριοποιημένων ατόμων ή ατόμων που εγκαταλείφθηκαν μετά από μια αναποδιά της ζωής. Δεν γνώριζαν πως ή δεν κατάφεραν να ξανασταθούν στα πόδια τους και έπεσαν στην ανάγκη της Κοινωνικής Πρόνοιας.

Το δέντρο αυτό του αποκλεισμού που επικαλούμαστε, κρύβει από το οπτικό μας πεδίο ένα ολόκληρο δάσος από αποκλεισμούς για τους οποίους κανείς δεν μιλάει. Μέσα σε όλους αυτούς, κάποιοι αποτελούν τομείς-ταμπού και λίγο πολύ συνδέονται άλλοτε με τη σεξουαλικότητα, άλλοτε, ως συνέπεια, με την τεκνογονία. Έτσι εγκαθίστανται και διατηρούνται οι μεγάλες συλλογικές σιωπές. Κανείς δεν μιλάει για την αιμομιξία που είναι πολύ πιο διαδεδομένη απ’ όσο νομίζουμε. Μήπως μιλάει κανείς όσο πρέπει για την πορνεία; Από καιρού εις καιρόν βλέπει το φως μια υπόθεση παιδοφιλίας, που δεν είναι παρά η κορυφή του παγόβουνου. **Δεν μιλάμε για τις εγκαταλειμμένες νεαρές εγκύους μητέρες παρά μόνο για να τους προσάψουμε ότι δεν έκαναν διακοπή της κύησης. Και ούτε κουβέντα για τους άντρες που είναι εξίσου υπεύθυνοι για τις τυχαίες αυτές εγκυμοσύνες. Ωστόσο έγιναν πατέρες, αλλά εξαφανίστηκαν μόλις το έμαθαν. Υπάρχει εδώ σαφώς το αδίκημα της εγκατάλειψης πατρότητας**. Και έτσι, κάποια απ’ αυτά τα άτυχα «κορίτσια-μητέρα» θα γεννήσουν ένα παιδί αγνώστου πατρός, **καταδικασμένες στη σιωπή και στον αποκλεισμό, επειδή άφησαν αυτό το παιδί να ζήσει αντί να το αφανίσουν**. Μπορεί να κατηγορηθούν ακόμη και για εγκατάλειψη του παιδιού τους. Δεν το έριξαν, βλέπετε, σε κάποιον κάδο σκουπιδιών, το εμπιστεύτηκαν στην υιοθεσία. Και **είναι ο πατέρας ο πρώτος υπεύθυνος της εγκατάλειψης. Αφού πρώτα αποκόμισε ευχαρίστηση για τον εαυτό του, αφού έκανε χρήση μιας γυναίκας, εγκατέλειψε και τη γυναίκα και το παιδί**.

Αποκλεισμός ακόμη των παιδιών με τρισωμία 21: αποκλεισμός πρώτα σωματικός, αφού **προτείνουν συστηματικά στις εγκύους να υποβάλλονται σε ελέγχους ανίχνευσης της χρωματοσωμικής αυτής ανωμαλίας, με σκοπό να εξαφανίζουν αυτά τα παιδιά μέσω της λεγόμενης "θεραπευτικής» άμβλωσης"**· αλλά και αποκλεισμός οικονομικός, γνωρίζοντας ότι το κράτος παραχωρεί κάποιο μηδαμινό ποσό για την έρευνα πάνω στην ανωμαλία αυτή· ότι ο τηλεμαραθώνιος, ο οποίος επεξέτεινε τη δραστηριότητά του, χάρη στην όλο και μεγαλύτερη επιτυχία του ετήσιου τηλεοπτικού εράνου, στα γενετικά σύνδρομα, έχει αποκλείσει την τρισωμία 21· ότι ένα μόνο ερευνητικό ίδρυμα ιδιωτικής πρωτοβουλίας και χρηματοδότησης επικεντρώνει όλες του τις προσπάθειες στο

σύνδρομο αυτό.

Υπάρχει και κάτι πέρα από τη σιωπή· υπάρχουν ψεύδη, τα οποία κάποτε συντηρούνται επιμελώς, όπως στην περίπτωση των προ-εμφυτευτικών μεθόδων άμβλωσης, για τις οποίες θα γίνει λόγος στις σελίδες αυτές.

Σε όλες τις περιπτώσεις αυτές του ανομολόγητου αποκλεισμού, **τα θύματα στερούνται του λόγου**. Και περιλαμβάνονται εδώ και τα **παιδιά-έμβρυο** που εκφράζονται μέσα από τα επόμενα κεφάλαια. **Έπρεπε λοιπόν να τους δοθεί ο λόγος**. Πράγματι, ο λόγος είναι ένα από τα στοιχεία εκείνα που διακρίνουν το ανθρώπινο είδος κατά τον βεβαιότερο τρόπο από κάθε άλλο ζωντανό πλάσμα. **Εάν στερήσεις το λόγο από τον άνθρωπο, λόγο που εκφράζεται με λέξεις ή με οποιονδήποτε άλλο τρόπο, του στερείς την ύπαρξη**. Εξάλλου, για να επανεντάξουν τα άτομα με αντίστοιχες δυσκολίες, εφηύραν τις ομάδες επικοινωνίας διά του λόγου.

Τα περισσότερο αποκλεισμένα παιδιά-έμβρυο είναι όσα έχουν ηλικία μερικών ημερών, έξι ή επτά, εκείνα δηλαδή που εμποδίζονται να στήσουν τη φωλιά τους, να εμφυτευτούν μέσα στη μητρική σάρκα. Οι διαδικασίες της προ-εμφυτευτικής άμβλωσης εξαφανίζουν αυτά τα παιδιά που είχαν κάτι να πουν, κάτι να ζήσουν. **Θα τα ακούσουμε· εκείνα που αποκλείστηκαν και «εκκενώθηκαν» από το σπιράλ** ή το λεγόμενο "**χάπι της επομένης**". Για να αγνοήσουν την ύπαρξή τους και να δικαιολογήσουν μια «**εκτρωτική αντισύλληψη**», προσποιούνται ότι η εγκυμοσύνη αρχίζει κατά την εμφύτευση και το διδάσκουν και στα σχολεία! Τότε λοιπόν, ποιος είναι αυτό το παιδί που δεν έχει εμφυτευτεί ακόμη, για να του αποδίδουν τόσο λίγη σημασία;

Παραδόξως τον μεγαλύτερο «καημό» συγκεντρώνουν τα **in vitro έμβρυα, ηλικίας δύο-τριών ημερών**: των γονέων τους πρώτα, τουλάχιστον για ένα διάστημα. Διότι **αν η εξωσωματική γονιμοποίηση αποτύχει, πολλά από τα πολύ νεαρά αυτά παιδιά θα εγκαταλειφθούν, παγωμένα μέσα στο υγρό άζωτο, και εδώ πλέον πρόκειται για πραγματική εγκατάλειψη**. "Καημό" επίσης των γιατρών, των βιολόγων και των ερευνητών, οι οποίοι είναι αποφασισμένοι να έχουν αυτό το «υλικό εργαστηρίου» στη διάθεσή τους. **Τι είναι λοιπόν αυτά τα παιδιά, που βρίσκονται στο προ-εμφυτευτικό στάδιο και τι έχουν να μας πουν;**

Από τη μια μεριά χάνει κανείς, από την άλλη κερδίζει. Το παράδοξο είναι προφανές· κι αυτό χάρη στην πρωτοφανή πραγματικότητα που συνιστά η ανυπαρξία ανταπόκρισης εκ μέρους των ενηλίκων στο εξής μοναδικό ερώτημα: **Τι καθεστώς διέπει αυτά τα παιδιά-έμβρυο;** Μπορει να είναι κάτι άλλο παρά απόγονοί μας; Λένε ότι δεν είναι ούτε πρόσωπο αλλά ούτε και πράγμα; **Ποιοι και τι να είναι άραγε;**

Ακριβώς για να απαντήσουν σε αυτό το ερώτημα, αποφασίζουν να πάρουν το λόγο οι νεαροί βλαστοί μας. Ένα λόγο που αναγκαστικά μεταφράζεται στη διάλεκτο των ενηλίκων, δεν αποτελεί όμως παρά μια μετάφραση του λόγου της ζωής. Οι παλαβότεροι γιατροί, βιολόγοι και γενετιστές θυμούνται το μικρό βασικό εγχειρίδιο του Ζαν ντε Γκρουσύ με πρόλογο του Ζερόμ Λεζέν *Το κληρονομικό μήνυμα*. Εκείνο το βιβλίο, τόσο χρήσιμο για την εποχή του, και το οποίο και εγώ χρησιμοποίησα όταν δίδασκα τους φοιτητές της Ιατρικής, παρουσίαζε τη διάλεκτο του DNA, φορέα του μηνύματος κάθε είδους ζωής, φυτικής ή ζωικής. Κάθε ζωντανός οργανισμός χωρίς εξαίρεση, από τα βακτήρια μέχρι τους ελέφαντες, από τις βιολέτες μέχρι τα κυπαρίσσια, φέρει τον πρωτότυπο λόγο, το λόγο της ζωής. Ναι, βεβαίως, υπάρχει μοριακή διάλεκτος που μεταφέρει τις πληροφορίες της ζωής στο εσωτερικό των κυττάρων. Βεβαίως υπάρχει κυτταρική γλώσσα, διά της οποίας μεταφέρονται πληροφορίες, μέσω μορίων που ονομάζονται μάλιστα αγγελιαφόροι: ορμόνες, κυτταροκίνες, μεσολαβητές που ενορχηστρώνουν τη διακυτταρική επικοινωνία, κοντινή ή μακρινή. Ναι, θα μπορούσαμε να κάνουμε τα κύτταρα να μιλήσουν με τη δική τους γλώσσα. Όταν τα κύτταρα της υποφύσεως στέλνουν ορμόνες στις ωοθήκες, το κάνουν για να τους ζητήσουν να πραγματοποιήσουν κάτι. Πρόκειται για εντολή. Αυτή γίνεται δεκτή, τα κύτταρα συνεννοούνται. Διότι, τα εν λόγω κύτταρα δεν εκτελούν μόνο αλλά, αφού δράσουν, στέλνουν με τη σειρά τους απάντηση, μια "απόδειξη παραλαβής" του μηνύματος, που επιτρέπει τη ρύθμιση των βιολογικών διεργασιών.

Έτσι προκύπτουν τα ανθρώπινα έμβρυα, τα παιδιά μας. Πολλώ μάλλον που είναι μία ζώσα ολότης, ένας οργανισμός πλήρης, μια ανθρώπινη ολότης... αλλά εμβρυϊκή. Δεν είναι κύτταρα αυτά που μιλούν αλλά, λογικά, ένα ζωντανό ον, ένα πλήρες ανθρώπινο πλάσμα, ένας δικός μας, από το δικό μας έλλογο είδος, το μικρό του ανθρώπου, ό,τι ήμασταν κι εμείς οι ίδιοι. Τα ζωντανά έμβρυα εκφράζονται στη διάλεκτό τους, μια διάλεκτο της οποίας η μετάφραση δεν μπορεί να είναι παρά η ανθρώπινη διάλεκτος. Γι’ αυτό και μπορούμε να τα ακούσουμε. Ας μην αποστρέψουμε το πρόσωπο, ας τείνουμε το αυτί μας.

Ακούστε προσεκτικά, ακούστε τα παιδιά μας, μας ρωτούν.

***

Οι εκδόσεις ΑΡΜΟΣ και η μεταφράστρια εκφράζουν τις θερμές τους ευχαριστίες στον κύριο Χάρη Ε. Καζλαρή, PhD, Βιοχημικό-Κλινικό Εμβρυολόγο, για την επιστημονική θεώρηση του κειμένου.

***

Όλες οι πληροφορίες που παρέχονται στις σελίδες του βιβλίου είναι θεμελιωμένες σε

ιατρικά επιστημονικά δεδομένα.

Τα παιδιά-έμβρυο που μιλούν στηρίζουν τα λεγόμενά τους σε μια στέρεη και αξιόπιστη βιβλιογραφία.